

2549

א.ו.

מדינת ישראל
הכנסת

פרוטוקול מס' 1/34

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט, שהתקיימה ביום ד',
כ"ט בשבט, תשי"ח - 19.2.58
בשעה 8.45.

נכח ה:

- י. חברי הוועדה:
- י. רפאל - היו"ר
- ב. אזניה
- ע. איכילוב
- ס. נצי"ן
- ד. בר-רב-האי
- ש. הלל
- ז. ורהפטיג
- י. כמיס
- ב. לוקר
- נ. ציר
- י.ש. רוזנברג
- י. שופמן

סוזמנים:

- מר רוזן - שר המשפטים
- מר כהן - היועץ המשפטי לממשלה
- מר ידין - המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
- מר אילון - נציג משרד המשפטים
- מר רוזנטל - נציג משרד המשפטים

סדר-היום:

חוק ההתיישנות, תשי"ח - 1958.

=====

היו"ר י. רפאל:

אני פותח את הישיבה.

סעיף 19

מר אילון:

ברצוני להציע שני תיקונים לסעיף זה, אשר נתקב
בישיבה הקודמת.

בשללה אפשרות של קיצור תקופת התיישנות לגבי
חניעות מקרקעין, מניח אני שהתכוונה הוועדה למקרקעין סמך ולא למקרקעין
כמשמעותם בפקודת הפרשנות, שם כוללים הם גם חלק של ים ושל בהר. לכן
מבקש אני לציין בסעיף זה כי כוונתו למקרקעין כמשמעותן המצומצמת
בפקודת הקרקעות (הסדר זכות קניין).

כן קיבלה הוועדה את המיקון ששינוי תקופת
ההתיישנות צריך להעשות בכתב מיוחד. בפקודת השטרות, שגם בה מדובר
על שינוי תקופת ההתיישנות, נאמר שהשינוי ייעשה בנוף המסמן או
בתעודה בפרדת. כדי שתהיה התאמה בין החוקים, הייתי מציע גם בסעיף 19
לוסר: "בכתב בפרד".

י.ש. רוזנברג:

אני מתנגד לשתי ההצעות.

כאשר הצעת חוזה מיוחד לשינוי תקופת התיישנות,
לא התכוונתי שזה ייעשה באותו חוזה, אבל בדרך בפרד.
אני גם מתנגד לאפשרות של קיצור תקופת ההתיישנות

או.

סתייגות לחה"כ רוזנברג המתנגד לקיצור תקופת ההתיישנות הקבועה בחוק.

דין: אני סבור שטוב יהיה לכלול בחוק זה הגדרה של סדרקעין, כפי שהיא מופיעה בפקודת הקרקעות (הסדר זכות קניין).

ד"ר ח. כהן: צדק חה"כ רוזנברג שאם ייאמר "כתב נפרד" כי אז חכרות הביטוח יחמימו את הלקוח על עוד פיסת נייר. אינני סבור שהמונח "חוזה נפרד" ישנה הרבה את המצב, אלא שאז בכל אופן יהיה ברור שהצדדים הגיעו לידי מסכם לגבי העניין המיוחד הזה של קיצור תקופת ההתיישנות. לכן מעדיף אני את המונח "חוזה מיוחד".
הואיל וחזוזה יכול להעשות גם בעל-פה, ודי כדי למנוע כל ספקות מציע אני לומר כאן "חוזה נפרד בכתב".

ה ח ל ט ה

הרישא של פעיף 19 תבוסח:

"הסכימו בעלי הדין בחוזה נפרד בכתב".

בסעיף 1 תיווסף פיסקה:
"סדרקעין" - כמשמעותם בפקודת הקרקעות (סידור זכות קניין).

20 סעיף

גירסה ב' - ג ת ס ב ל ה

21 סעיף

ד"ר ח. כהן: אני מציע כאן תקופה של 25 שנה, כמו לגבי זכויות הדשומות בספר האחוזה.

ד"ר רוזנברג: אני מציע לפחות 30 שנה.

ד"ר ורהפטיג: אני נגד התיישנות של פסקי-דין. לכן מציע אני לבסח את הסעיף: "אין פסק-דין

ייתן להתיישנות".

ה ח ל ט ה

ההצעה לקבוע תקופה של 25 שנה - בתקבלה

סתייגות לחה"כ רוזנברג ורפאל, המציעים 30 שנה.

סתייגות לחה"כ ורהפטיג, המתנגד להתיישנות של פסקי-דין.

22 סעיף

ד"ר י. רפאל: בסעיף זה קיבלנו כבר החלטה באחת הישיבות הקודמות.

ד"ר ח. כהן: אני מסכים בסעיף זה לתיקון שהציע חה"כ ניר כי היום הקובע יהיה 1 במרס 1943.

או.

סעיף 23

מר אילון: את סעיף קטן (א) אפשר למחוק, כי על אדמת מולך, שסעיף 1673 של המג'לה זין בה, תחול הוראת סעיף 5.

את סעיף (ב) אפשר גם כן למחוק ובמקומו לכתוב בסעיף 28, כי סעיפים אלה ואלה של המג'לה בטלים.

ג. ורהפטינג: אני סבור שאין לבטל את סעיף 1661 של המג'לה, הדין בהתיישנות באדמות הקדש, ולהחיל גם על אדמות הקדש את תקופת ההתיישנות הקצרה של 15 שנה.

מר ה. כהן: דווקא שאלת ההקדשות היא שאלה נכבדה, ואני מוכן לטעון בה לכאן ולכאן. אני חושב ששאלה זו צריכה לזכות לדין ספטיק תוך כדי הדיון בחוק ההקדשות שיובא לכנסת בבוא הזמן, אך לא תוך כדי דיון בחוק ההתיישנות. ועדת המשנה קיבלה את הגישה כי על אדמות הקדש יחול הדין הכללי, ואני מציע לא לשבח את החלטתה.

מר אילון: לפי סעיף 30 כל תובענה באדמות הקדש לא תתישן אלא כעבור 36 שנה.

מר ה. כהן: אינני יודע מהן האימפליקציות של אי-ביטול סעיף 1661. לכן מציע אני להשאיר את הסעיף ללא שינוי.

ה ח ל ט ה

סעיף קטן (א) - ג ח ט

סעיף קטן (ב) הועבר לסעיף 28.

סעיף 1661 של המג'לה לא יבוטל.

היו"ר י. רפאל: אם היועץ המשפטי, ילאחר עיון בשאלה, ירצה להתנגד להשארת סעיף 1661 בתוקפו, יופל לעורר את הענין מחדש בישיבה הקרובה.

סעיף 24

ג. ורהפטינג: יש לי ספקות ביחס למחיקת סעיף 52, כי עם ביטולו לא יוכל פקיד הסדר קרקעות לרשום זכות חזקה.

מר ה. כהן: בלאו הכי לא היה כל שימוש בסעיף זה והצעה לבטלו היא גם על דעת ועדת לנדאו.

ה ח ל ט ה

סעיף 24, בנוסח ועדת המשנה, נתמבל

סעיף 25

מר ה. כהן: מאחר ולפי סעיף 19 יכולות חברות הספנות לקצר את תקופת ההתיישנות לגבי שטרי פטען או חוזים אחרים, אפשר למחוק את הסעיפים 282 - 276 של חוק הסחר הימי העותומני. הואיל ופיסקה 2 של סעיף 25 מתבטלת, אפשר לנסח את הסעיף: "בחוק הסחר הימי העותומני פיוס 20 באוגוסט 1863 הסעיפים 282 - 276 בטלים".

ה ח ל ט ה

סעיף 25 בנוסח "בחוק הסחר הימי העותומני סיום 20 באוגוסט 1863 הסעיפים 282 - 276 בטלים הועבר לסעיף 28.

סעיף 26

סעיף 26, בנוסח ועדת המשנה, נתמבל

סעיף 27

סעיף 27, בנוסח ועדת המשנה, נתמבל

הסתייגות לחה"כ ניר ושופמן הפציעים להשאיר שנה אחת.

סעיף 28

בסעיף (1) מבקש אני להוסיף גם סעיף 65 לחוק המסחרי העותומני. וציגי האגודה למשפט ימי ביקשו לבטלו והוא גם בוטל בצרפת, שמסג בלקח.

ה ח ל ט ה

הוחלט להוסיף בסעיף (1) את סעיף 65.

לגבי סעיף (3) אינני מסכים למחיקת פסקה שניה של סעיף 11 לחוק בנק הדואר. אני רוצה כי על התביעה נגד בנק הדואר להחזיר כסף ששולם לו בטעות לא תחול התישנות, מפני שבנק זה הינו פוסד מסלתי ואין זה נאה למוסד מסלתי להשתמש בטענה שאיננו מה פוסדית. הצעתי היא למחוק את סעיף 28(3) ובסעיף 23 לכתוב: "בסעיף 11 לחוק בנק הדואר, תשי"א - 1951, במקום המלה "שנתיים" יבואו המלים "שבע שנים".

ז. ורהפטיג:

ש. רוזנברג:

אני נגד סתן זכויות-יתר למדינה. אך אם המדינה מבצעת פעולות מסחריות, צריך להיות דינה כדין כל אזרח ואין להחמיר לגביה. אם המדינה פועלת במקרה זה באמצעות בנק הדואר, צריך לחול עליה אותו דין החל לגבי כל הבנקים האחרים במדינה. מסיבה זו אין למחוק את סעיף (3).

מר ח. כהן:

כיום החוק הוא שטענת ההתישנות היא טענה הפקוחה לפני המדינה כמו לפני כל אזרח אחר. אך זה שנים אחדות, לפי הוראה של היועץ המשפטי לממשלה, אין פרקליטי המדינה טוענים בשם המדינה טענת ההתישנות, גם כאשר התביעה נגד המדינה התישנה. הפרקליטים מתקוממים מאד נגד הוראה זו, כי אין רואים בה פל הצדקה. אני מסכים עם חה"כ ורהפטיג שאפילו בית-המשפט העליון אמר שטענת ההתישנות היא לאו דווקא טענה פוסדית ויש לטעון אותה כאשר עצם התביעה פגומה בחוסר-פוסדיות. אם כיום רוצה אחד הפרקליטים לטעון בשם המדינה טענת ההתישנות, צריך הוא לקבל על כך את אישור היועץ המשפטי.

ה ח ל ט ה

הצעת חה"כ ורהפטיג למחוק את סעיף (3) ולכתוב בסעיף 23: "בסעיף 11 לחוק בנק הדואר, תשי"א - 1951, במקום המלה "שנתיים" יבואו המלים "שבע שנים" - לא נתמבל

הסתייגות לחה"כ ורהפטיג.

סר אילון:

סעיף (6) לא היה בהצעת החוק המקורית.
הוא בכלל בחוק לאחר פניית אקו"ם, אשר
ביקשו את תקופת ההתיישנות הקצרה של 3 שנים הנהוגה כיום לגבי
זכויות יוצרים להאריך ל-15 שנה, כפי שזה במג'לה. לאחר התייענות
החליטה ועדת המשנה להחיל גם לגבי זכויות היוצרים את תקופת ההתיישנות
הכללית של 7 שנים. אקו"ם ביקשה תקופת התיישנות ארוכה יותר תוך טענה
שעובר זמן עד שנודע לבעל זכויות היוצרים שפוגעים בזכותו ובינתיים
יכולה לחול ההתיישנות. אולם על ענין זה עונה סעיף 8.

י.ש. רוזנברג:

אני מבקש להאריך את ההתיישנות
על תביעות בגין זכויות יוצרים מעל

לשבע שנים.

ה ח ל ט ה

הצעה חה"כ רוזנברג להאריך מעל לשבע שנים
את תקופת ההתיישנות על תביעות בגין זכות
יוצרים - לא נתקבלה

המתיישנות לחה"כ רוזנברג.

סעיף 28, עם תיקון סעיף (1), נתקבל

סעיף 29

סר ידין:

בסעיף 15, במקום "להסיר תובענה"
הוחלט לכתוב "לדחות תובענה".
בעקבות התיקון הנ"ל יש לתקן את הנוסח גם בסעיף זה.

י.ש. רוזנברג:

האם לא כדאי למחוק את המלים "מחמת
שהוא או יישון". ולכתוב במקומן

"סטעמי הצדק והיושר"?

סר ח. כהן:

הייתי מקבל זאת ברצון, אבל איבנו
רוצים בחוקים ישראלים חדשים

להכניס מושגים של האקוויטי.

ה ח ל ט ה

בסעיף 29, בנוסח ועדת המשנה, עם תיקון
המלה "להסיר" ל"לדחות" - ג ת ס ב ל

סעיף 30

ג. אונג'ה:

אני חושב שאין התנגדות לגירסה א'.

סר ח. כהן:

לגירסה א' לא היתה כל התנגדות.

ז. ורהפטיג:

יש לי לפעמי זה המתיישנות ביחס לסקרקים
הרשופים בספרי האחוזה. כן תוסף אני

בגירסה ב'.

י.ש. רוזנברג:

גם בחוק הנוזקין קיבלה הוועדה הוראה
הדומה לגירסה ב', מפני הנימוק של
חה"כ ורהפטיג, כי טענת התיישנות אינה מוסרית ביותר.

ש. הלל:

זכורה לי הביקורת שהושמעה אז על
אותה הוראה בפקדת הנוזקין. גם אז
היו חברים שטענו כי אין להאריך את תקופת ההתיישנות באופן כזה, באשר
זה פוגע בזכויות מוקנות. מטרת חוק ההתיישנות להגן גם על התובע.

או.

סר אי לונ:
בפקודת הנזיקין האזרחיים היתה עוד הצדקה מסוימת להכניס הוראה שאמנם לא היתה בלתי-הגיונית, אבל הקלה על אלמנות שמפרנסיהן נספו בתאונות ואשר עד לתקון הפקודה יכלו להגיש תביעות רק תוך 12 חודש. אין כל הצדקה להכניס הוראה דומה בחוק זה.

סר ה. כהנ:
אני מציע למחוק את גירסה ב', אבל אליבא דאלה הרוצים בה, מציע אני להוסיף אחרי סעיף (ג) את הסעיף הקטן הבא: תביעה שנתישנה לפני תחילת תוקפו של חוק זה, אך שלא היתה עוד פתושבת אילו חוק זה היה בתוקפו, יחולו לגביה תקופות ההתישנות הקבועות בחוק זה.

ג. אונגיה:
אני חולק על הצעת היועץ המשפטי, מפני שאם ההתישנות נחוצה, הרי היא נחוצה מפני תקנת השוק, כדי להגן על נתבע שלא שמר על ראיותיו. אם נתבע לא שמר על ראיותיו בהסתמך על הוראות חוק ההתישנות הקיים, הרי יבוא החוק החדש ויעניש אותו על-ידי הארכת תקופת ההתישנות.

בפקודת הנזיקין האזרחיים נאמר שבית המשפט רשאי להזקק לתביעות שנתישנו כבר ואילו כאן רוצים להטיל על בית-המשפט חובה לדון בתביעות כאלו. לכן מציע אני לקבל גירסה א'.

סר ה. כהנ:
אני מציע נוסח פשרה לגבי הסעיף כולו:

"הוראות חוק זה יחולו על תובענה, בין שנתישנה ובין שלא נתישנה לפני תחילתו ובלבד שתקופת ההתישנות לא תקצר מהתקופה שהיתה לפני תחילת חוק זה; ואולם רשאי בית-המשפט לדחות תובענה שנתישנה לפני תחילת חוק זה אם נוכח שמחמת תום תקופת ההתישנות שינה הנתבע מצבו לרעה".

ז. ורהפטי:
אני מציע להוסיף שכית-המשפט רשאי לדחות את התביעה, אם אין זו תביעה מקרקעין. כי לגבי מקרקעין קבענו בחוק זה תקופת התישנות חדשה.

סר ה. כהנ:
אחד מיתרונות של חוק זה הוא שאין הוא מבחין בין מקרקעין לבין מטלטלים.

ע. איכילוב:
אינני מקבל את הצעת היועץ המשפטי, כי היא אינה פותרת את הבעיה אלא משאירה אותה לשיקול דעתו של בית המשפט. אני תומך בגירסה א'.

י. שופמן:
לפי הצעתו של היועץ המשפטי עלולות להיות הפתעות, כי הסייפא נותנת לבית-המשפט אפשרות להחילה גם על תביעות מקרקעין.

סר ה. כהנ:
אם בית המשפט יראה שמן הצדק לגמיל את הסייפא גם על תביעת מקרקעין מסוימת, אינני חושב שהמחוקק צריך להכשיל עשיית צדק. הסייפא יכולה לחול רק על התישנות מביטוח ולכן אין היא זוגעת למקרקעין.

ז. ורהפטי:
אני חושב שהצעת היועץ המשפטי מעבירה את הלאץ הפוליטי מהמחוקק אל בית המשפט, על-ידי כך שהיא נותנת לבית-המשפט שיקול דעת שלא להזקק לתביעה.

י. שופמן:
אני מציע את הנוסח הבא:
(א) הוראות חוק זה יחולו על תובענה בין שנתישנה ובין שלא נתישנה לפני תחילתו של חוק זה, ובלבד שתקופת ההתישנות לא תקצר מכפי שהיתה לפני תחילת חוק זה;
(ב) אולם ביחס להתישנות של 7 שנים רשאי בית-המשפט לדחות תובענה שנתישנה לפני תחילת תוקפו של חוק זה.

או.

סר אילנון: אני מניין שהמחוקק לא היה רוצה להבחין בסעיף זה בין מטלטלין לבין מקרקעין אילו בחוק טעם להטש טאבהצה זו בסעיף 30. קשה גם לדעת במה עלולים אנו לפגוע על-ידי קבלת הנוסח שהוצע על-ידי היועץ המשפטי ואשר אינו מבחין בין מקרקעין לבין מטלטלין.

ה ח ל ט ה

סעיף 30 בתקבל בנוסח הבא:
"הוראות חוק זה יחולו על כל תביעה, בין שהתישנה ובין שלא התישנה לפני תחילתו, ובלבד שתקופת ההתישנות לא תקצר מכפי שהיתה לפני תחילת חוק זה; ואולם רשאי בית-משפט לדחות תובענה על תביעה שנתישנה לפני תחילת חוק זה ושענינה אינה מקרקעין, אם נוכח שסתם תום תקופת ההתישנות שיבה הנתבע מצבו לדעה".

המתייגות לחה"כ איכילוב והלל, המציעים גירסה א'.

המתייגות אבנשוואלית לחה"כ ורהפטיג התומך בגירסה ב' אם תקבל גירסה א'.

ז. ורהפטיג: לפני סעיף 31 מציע אני להוסיף את הסעיף הבא:
"מניין החדשים והשנים יהיה לפי הלוח העברי".

ש. הלל: אני מציע לחה"כ ורהפטיג להציע הצעתו זו בצורת חוק כללי, ולא לחוק זה בלבד.

י. ש. ורזנברג: אני תומך בהצעת חה"כ ורהפטיג.

סר ח. כהן: אני מצטרף לדעת חה"כ הלל. יש בפקודת הפרשנות החדשה הקובעת שמניין החדשים והשנים יהיה לפי הלוח הגרגוריאני. כאשר דנו בנוסח החדש של פקודת הפרשנות אמר חה"כ ורהפטיג שהוא יציע חוק כללי למניין החדשים והשנים לפי הלוח העברי.

הכנסת הוראה זו רק בחוק ההתישנות עלולה להביא לתקלות רבות בחיי הכלכלה, שמתנהלים כולם לפי הלוח הגרגוריאני.

ע. איכילוב: אם הממשלה תביא בענין זה חוק כללי - נתמוך בו. אבל אין לקבל הוראה זו רק לגבי חוק ההתישנות.

ה ח ל ט ה

הצעת חה"כ ורהפטיג להוסיף סעיף: "מניין החדשים והשנים יהיה לפי הלוח העברי" - לא נתמבלה

המתייגות לחה"כ ורהפטיג ורזנברג.

ג. אונגיה: לא יתכן ששני חברי-כנסת מאותה סיעה ינסקרו אותה ההמתייגות.

היו"ר י. רפאל: זה ענין שוועדת הכנסת ולא ועדת החוקה צריכה לפטוק בו.

סר ח. כהן: אחרי סעיף 30 מציע אני להוסיף את הסעיף הבא:

"חוק זה חל על המדינה".

או.

פר ח. כהן: לאור ההוראה הכללה במקודת הפרשנות עלול להתעורר ספק אם תקופת ההתיישנות הקצרה על מטלטלים תחול גם על המדינה, לכן מציע אני להוסיף סעיף זה.

ה. ח. ל. ט. ה.

הצעה להוסיף סעיף "חוק זה חל על המדינה"
ב. ת. ק. ג. ל. ה.

סעיף 31

אני מתנגד להוראה המקבילה לשר סמכות לשנות בדרך אדמיניסטרטיבית, באמנות בינלאומיות, חוקים שחוקקו על-ידי הכנסת. לכן מציע אני למחוק את הסיפא החל במלים "ובכלל זה תקנות".

פר ח. כהן:

בחוק אכיפת פסקי חוץ היה אולי מקום להוראה המסמיכה את שר המשפטים לסטות באמנות בינלאומיות מהוראות חוק, מתוך ניסיון של הדדיות. לא כן בחוק זה, שחל על אזרחי ישראל בלבד. לכן אין להסמיך את האדמיניסטרציה לשנות את חוקי הכנסת, אם באחת האמנות יתעורר צורך כזה, תתן הכנסת דעתה על כן.

לכן מציע אני לקבל את הצעת חה"כ רוזנברג.

ההצעה למחוק את הסיפא היא גזירה שאין הציבור יכול לעמוד בה. מדינת ישראל הצטרפה למספר אמנות שיש בהן תקופת התיישנות מיוחדת, למשל אמנת ורשה לגבי חובלה ארוסרית.

ג. ח. ל. ט. ה.

ההצעה למחוק את הסיפא החל במלים "ובכלל זה תקנות"
ב. ת. ק. ג. ל. ה.

המתיישנות לשר המשפטים ולחה"כ ברידל-האסי.

סעיף 1

בהגדרת בית-משפט הוחלט להוסיף:

"בית-משפט - לרבות פקיד מסדר קרקעות".

ניו"ר י. רפאל: כזה סיימנו את הדיון בחוק, פרט לשאלה אחת שעליה צריך היועץ המשפטי לתת

תשובה ביום ב' הקרוב.

הישיבה נועלה בשעה 11.15.